

СТАНОВИЩЕ

за дисертационния труд на **Лили Атила Джагарова** на тема **“ВИДЕО ИНСТАЛАЦИИ В ПУБЛИЧНА СРЕДА”** за присъждане на ОНС “Доктор по кинознание” в област на висшето образование: 8. Изкуства, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство (Кинознание, киноизкуство и телевизия); Факултет по изкуствата, катедра „Телевизионно, театрално и киноизкуство“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград

от доцент д-р Ирина Китова – катедра "Телевизионно, театрално и киноизкуство", Факултет по изкуствата, ЮЗУ "Неофит Рилски"

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Съгласно Заповед № 495 /01.07.2020 на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“, на основание на чл. 9 от ЗРАСРБ, чл.30 ал.3 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, чл.4 ал 3 от Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ „Неофит Рилски“ и решение на ФС на Факултета по изкуствата /Протокол № 10 23.06.2020 г./ във връзка с провеждането на защита на дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по научна специалност Кинознание, киноизкуство и телевизия, професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство, област на висшето образование 8. Изкуства *съм определена за член на научното жури* за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: “ВИДЕО ИНСТАЛАЦИИ В ПУБЛИЧНА СРЕДА”.

Авторът на дисертационния труд е Лили Атила Джагарова с научен ръководител доц. Костадин Бонев има всички законови и формални основания да се яви на публична защита пред Научно жури. Представеният от Лили Атила Джагарова комплект материали и документи е в съответствие със законовите и нормативни разпоредби.

Дисертационният труд на Лили Атила Джагарова е в обем от 191 страници като включва въведение, две широкообхватни основни глави с общо 20 подглави, методическо осмисляне и заключение, библиография от 173 заглавия /монографии, статии, есета, интервюта и други източници/ основно на английски език с изключение на две заглавия на български език. Приложен е визуален илюстративен материал.

2. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи, обща характеристика на съдържанието на дисертационния труд

В първата съдържателна част на дисертационния труд се изясняват основни оперативни понятия и термини като медийно изкуство, дигиталното изкуство, компютърното изкуство, интерактивно изкуство, пърформанс, инсталация и други, влизащи в обхвата на темата. Специални акценти са направени при дефинирането на публично или обществено изкуство и на видео инсталациите като артистична практика и културно взаимодействие. В тази част от дисертационния труд са поставени ясно темата, целите и задачите, които намират обективна и изчерпателна реализация в обхвата на изследването. Докторантката е обосновала актуалността на темата и постигнатите резултати, които в националния ни културен контекст трудно могат да бъдат поставени под съмнение.

За мен особен интерес представлява въвеждането на понятието „потопяне“ като функционално обяснение на процеса на активно взаимодействие между

творци, творби и публика, и като опит да се подчертае новата проактивна роля на средата, в която се случват интердисциплинарните и интерактивни проекти и творби на независими визуални артисти. Изясняването на процеса на „потопяне“ има своето логическо обяснение най-вече по линия на алтернативността на изследваните артистични и културни практики, които следва да създават и свой собствен понятиен апарат, съответстващ на специфичните философски и творчески концепции.

Във втората глава се изследват основни исторически, теоретични и практически аспекти на видео изкуството и видео инсталациите като новопораждаща се артистична форма и практика в споделени публични пространства. Тук е направен опит да се изясни генезиса и естетическите принципи в творческата работа при видео инсталациите и специфичното културното взаимодействие, базирано на аналогови или цифрови технологии. Докторантката прави интересен опит да дефинира термина „инсталация“ в този специфичен контекст като го съотнася към понятие като „съоръжение“, което поради специфичния културен контекст се възприема преди всичко естетически, но едва след „инсталирането“ му. Такива „съоръжения“ „не са поставени в рамка или в ниша, не изискват постамент и не могат да се преместят от едно пространство в друго, без това да предизвика промени в тях. В този смисъл инсталацията, дори осъществена само веднъж е вариант, а въпросът за оригинала е възможен в плана на концепцията, но не и на осъществяването.“ Това е много съществен момент в опита за формулиране на дефиниция за „инсталация“ и дори за обособяването на самия специфичен културен пласт на тези артистични практики и на една доста освободена от формалности културна комуникация. Именно в този контекст се разгръща и проучването на идеята за *публична среда* и *„публично“ социално ангажирано изкуство*, родено от технологичния прогрес, които като културни явления са пряко обвързани със самата история на видео технологиите, на алтернативните и авангардни течения от средата на ХХ век и развитието на ранни творчески общности, които намират и своите съвременни проявления в различни културни контексти.

В третата глава се разглеждат специфични и по същество естетически аспекти на видео инсталациите като конструирането на пространство и време като параметри на художественото произведение, но и като среда за осъществяване на самото произведение като концепция, битие и преживяване от творци и публика. Именно в контекста на анализите на докторантката за „пространствена разширена реалност“ при творческата работа с дву и триизмерни образи и звук могат да се открият преки връзки с филмовото изкуство. Други паралели са изведени по отношение на използването на „движещото се изображение като изразно средство на художника“, на статика и динамика на изображенията, на *реконструиране* (или *редактиране*) на пространството, сценография и т.н.

Интересен момент е очертан при хипотезите на по-интензивно съпреживяване, когато при „по-динамичните процеси можем да си позволим да мислим дори и самото взаимодействие като своеобразно произведение на изкуството - уникален и неповторим момент, който се случва между автор, произведение и публика. И може би вече сме изправени пред обръщане на онтологичния ред на елементите, съставляващи процеса на художествената комуникация. Това, което се създава на първо място и в резултат на дейността на художника е контекстът на произведението, а не на произведението само по себе

си (в традиционния смисъл). Произведенията се появяват след това, като резултат от участието на зрителя в контекста, очертан от художника.“ Така по същество се разширява полето на съвременното изкуство.

В методическото осмисляне и заключението докторантката обобщава постигнатите резултати и дава заявката за продължаване на работата по темата, очертавайки полето на практическото приложение на свършената изследователска работа и на бъдещите предизвикателства в посока на разработването на съдържателния обхват и методическия модел за специализирано обучение по съвременно видео изкуство с практическа насоченост към видео инсталациите. Подкрепям подобни намерения със съзнанието, че този културен пласт съдържа сериозен потенциал за научни изследвания и теоретични постановки, но и защото това е проблематика, която е силно подценявана от години в собствения ни културен контекст.

3. Научни приноси и практическо значение на дисертационния труд

Смятам, че дисертационният труд представлява значим научен и културен принос в сферата на съвременните визуални изкуства, филмовото изкуство и науките за културата, особено в националния ни културен контекст, където се наблюдава сериозен дефицит по темата. В рамките на процедурата по оценката на научния труд се изисква да бъдат изведени по-съществените научни приноси:

- самостоятелен приносен характер има направения обстоен анализ на видео инсталацията и формулираните фундаментални параметри за качествено изследване на концепциите за споделено художествено пространство и творбата, която е представена в него;
- самостоятелен приносен характер има и концептуализирането на основните аспекти на специфичното естетическо, културно и социално взаимодействие при позиционирането на видео инсталациите като художествена форма и акт на културно взаимодействие в публична среда.

4. Критични бележки и препоръки

Моите препоръки имат по-скоро технически характер. Давам си сметка за рисковете от „загуби“ при превода или за особените случаи на терминологични затруднения по отношение на такава специфична тема, но ми се струва, че самият текст и библиографията имат нужда от една още по-прецизна редакция за изчистване на неясни или неточни формулировки, или смислови повторения, както и за максимална точност и коректност на библиографската справка. Правя тези препоръки в името на сериозната тема и високото качество на изследователска работа, която Лили Джагарова е осъществила.

Докторантката има необходимите публикации, както и участия национални и международни научни и творчески форуми. Авторефератът отразява съдържанието на дисертацията. Приемам всички резултати и приноси, до които е достигнала и формулирала докторантката като сериозни и значими и уверено гласувам на Лили Атила Джагарова да бъде присъдена ОНС “Доктор по кинознание” от Научното жури.

Доц. д-р Ирина Китова

11.09.2020, Благоевград

OPINION

by Assoc. Prof. Dr. Irina Ognyanova Kitova

(Lecturer in film and television directing at SWU; professional field of Film Studies, Cinema and Television, 05.08.03 and member of the scientific jury)

of dissertation work for acquiring the educational and scientific degree "PhD in Film studies" in the field of higher education: 8. Arts, professional field 8.4 Theater and Film Arts (Film studies, Film art and Television)

Author: **Lili Atila Dzhagarova**

Topic: **Video Installation in Public Space**

Department of Television, Theater and Cinema, Faculty of Arts of South-West University "Neofit Rilski" – Blagoevgrad

Summary:

The dissertation presented by Lily Atila Dzhagarova is 191 pages long and includes an introduction, two extensive main chapters with a total of 20 subchapters, methodical thinking and conclusion, bibliography of 173 titles /monographs, articles, essays, interviews and other sources / mainly in English language with the exception of two titles in Bulgarian.

Two publications related to the topic of the dissertation have been submitted, which formally fulfills the requirements for acquiring the educational and scientific degree "PhD in Film studies".

The first substantive part of the dissertation clarifies basic operational concepts and terms. The second chapter examines the main historical, theoretical and practical aspects of video art and video installations as a nascent artistic form and practice in shared public spaces. The third chapter discusses specific and essentially aesthetic aspects of video installations. The conclusion summarizes the results achieved and requests the continuation of work on the topic, outlining the field of future developments and challenges towards the development of the content scope and methodological model for specialized training in contemporary video art with a practical focus on video installations.

I recommend a more precise editing of the text and the bibliography.

CONCLUSION

The doctoral candidate has submitted 2 publications on the topic of the dissertation, and has also participated in national and international scientific and creative forums. The dissertation abstract reflects the content of the dissertation. I believe that this dissertation thesis is a serious scientific and cultural contribution in the field of contemporary visual arts, film art and cultural sciences and I confidently vote for Lily Atila Dzhagarova to be awarded the scientific degree "PhD in Film studies" in the field of

higher education: 8. Arts, professional field 8.4 Theater and Film Arts (Film studies, Film art and Television) by the Scientific Jury.

Opinion drawn by:

Assoc. Prof. Dr. Irina Kitova

11.09.2020, Blagoevgrad